

C1
ÖSSZEFOGLALÓ FORDÍTÁS MAGYARRÓL HÉBERRE

Felnőttoktatás Magyarországon

1. A különböző intézetek, kulturális szervek nemcsak a felnőttoktatás elméletének kidolgozásában, illetőleg szervezeti kereteinek alakításában töltenek be fontos szerepet, hanem a felnőttoktatás gyakorlatában, a lakosság meghatározott rétegének képzésében, nevelésében, oktatásában is. A gyakorlati munkában az egyre világosabban tagolódó felnőttképzésen belül az iskolarendszerű oktatás nemcsak véglegesen intézményessé, hanem tömegméretűvé és állami feladattá is vált. Már 1945-ben létrejöttek a dolgozók középiskolái a 18–45 éves korúak művelésére, majd rövidesen a dolgozók általános iskolái, a felsőoktatásban pedig az esti és a levelező tagozatok. Ezekben az egyébként kollégiumi elhelyezéssel és ösztöndíjjal támogatott hallgatók száma csak 1955-ig már több ezret tett ki. A képzés minden fokán a tartalmi munkát voltak hivatva segíteni a – sokszor talán túl gyakran végrehajtott – tananyagreformok, továbbá a dolgozók iskolái számára kiadott külön tankönyvek is.

2. A század utolsó évtizedeiben a népművelés fogalmával jelölt tevékenységet felváltotta az egyébként az attól nemcsak az elnevezésben, hanem célkitűzéseinek, tartalmának stb. vonatkozásában is különböző közművelődés fogalom. Az ennek körébe tartozó számos intézmény között a legfontosabbak a szabadegyetemek, a munkahelyeken szervezett tanfolyamok, a szaktárcák által alapított és fenntartott vezetőképző – és továbbképző – intézetek, a művelődési házak, ahol szakkörökben, klubfoglalkozásokon és más formákban folyt kulturális tevékenység. Terjesztette a kultúrát, a tudományos és a művészeti ismereteket a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT), a mintegy 40 évig fennálló politikai rendszerben vezető szerepet betöltő párt által szervezett és főként a politikai nevelést szolgáló Politikai Főiskola, a Marxista Egyetem.

3. Az ország politikai életében az 1989–1990-ben bekövetkezett rendszerváltozás érezte hatását a felnőttképzésben is. A magánszektort előnyösen érintő, az addigi tervutasításos rendszeren bizonyos vonatkozásokban léket ütő intézkedések közvetve úgy hatottak a felnőttek képzésére és az azzal foglalkozó intézmények munkájára, hogy aktuálissá vált a vállalkozók újszerű képzése, továbbképzése, előkészíteni őket a szabad versenyen alapuló gazdálkodás előtt álló feladatok ellátására, tehát kialakítani a bekövetkező változásokhoz alkalmazkodni tudó új menedzsernemzedéket, egyben létrehozni a magánvállalkozások vezetésében szükséges ismereteket közvetítő új intézményeket. A hagyományos keretek között folyó felnőttoktatást, de a művelődésügy más intézményeit is különösen érzékenyen érintette, hogy az állam által nyújtott anyagi támogatásuk a privatizálás előtérbe kerülésének következtében mind látványosabban csökkent.

4. A művelődési házak és más felnőttoktatással foglalkozó intézmények munkatársai igyekeztek a körülményekhez alkalmazkodva új megoldásokat keresni, többek között szponzorok segítségének igénybevételevel, a szervezeti formák módosításával és más módon ötletesen megteremteni a lehetőséget a felnőttoktatás minden ágában a munka folytatásához. A múlt századnak az utolsó évtizedében és az ezeket követő években hatalomra kerülő kormányok jóindulatú egyetértését élvezve, nemcsak az új elveket követő továbbképző

